Največji slovenski dnevnik v Združenih državah
Velja za vse leto . . . $6.00
Za pol leta $3.00
Za New York celo leto . $7.00
Za inozemstvo celo leto $7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in the United States.
Issued every day except Sundays and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHelsea 3—3878 | Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1870 | TELEFON: CHelsea 3—3878

NO. 268. — ŠTEV. 268. | NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 15, 1933. — SREDA, 15. NOVEMBRA 1933 | VOLUME XLI. — LETNIK XLI.

NAD ŠTIRI MILIJONE NEZAPOSLENIH BO DOBILO DELO

POLJEDELSKI TAJNIK WALLACE PRAVI, DA JE TREBA OBDELATI SAMO POTREBNO ZEMLJO

V Washington je dospelo dvajset governerjev ter dosti županov in inžinirjev. — Delavci, ki jim bo vlada preskrbelo delo, bodo delali po trideset ur na teden. — Tudi za ženske bo poskrbljeno. — Poljedelski tajnik napoveduje splošno kontrolo nad poljskimi pridelki.

WASHINGTON, D. C., 14. novembra. — Predsednik Franklin D. Roosevelt bo jutri v družbi H. L. Hopkinsa, načelnika zveznega urada za pomoč nezaposelnim, pojasnil svoj program, kako naj dobi delo nad štiri milijone nezaposlenih.

Soglasno s predsednikovimi načrti, bodo delavci, ki bodo dobili z vladnim posredovanjem delo, zaposleni po trideset ur na teden za dobo več mesecev.

Predsednik bo razvil svoj program v navzočnosti dvajset governerjev, 150 županov, 250 inžinirjev ter raznih drugih državnih in občinskih uradnikov, katere je v to svrho pozval v Washington.

V vsakem mestu in v vsaki občini naj se ustanove administracijski uradi za civilno službo, ki bi služili kot nekake posredovalnice.

Takoj bo dobilo delo dva milijona nezaposlenih, ki sprejemajo sedaj od države oziroma občine podporo. Ostali, namreč nadaljna dva milijona, bodo pa sledili po šestnajstem decembru.

Izdelani so tudi načrti, kako naj se pomaga nezaposlenim ženskam v deželi.

Vsaka država bo imela posebnega uradnika, ki mu bo poverjena preskrba nezaposelnih žensk.

Kolikor se je moglo dosedaj izvedeti, bodo novi delavci uslužbeni pri izsuševanju močvirij ter popravi in gradnji cest.

Dosedaj so dobivali nezaposleni od občin oziroma držav podporo, v bodoče bo pa ta podpora odpadla. Nezaposleni bodo dobili in bodo plačani z denarjem, ki ga je v to svrho dovolil kongres.

DES MOINES, Iowa, 14. novembra. — Stavka farmerjev je stopila v zadnji štadij. Stavkarji so se začeli zavedati dejstva, da s svojimi dosedanjimi metodami ne bodo dosti opravili in si ne bodo izboljšali položaja.

Piketi so se umaknili v svoje domove. Dovoz mleka in poljskih pridelkov v mesta se skoro neovirano vrši.

Isto poročajo iz drugih držav Srednjega Zapada, po katerih se je bila stavka razširila.

CHICAGO, Ill., 14. novembra. — Poljedelski tajnik Wallace je v svojem govoru pred "Association of Land Grant Colleges and Universities" napovedal splošno kontrolo nad poljedelskimi pridelki pod vladnim vodstvom. Namen te kontrole je, da farmerji obdelajo samo najbolj rodovitno zemljo, ostala zemlja pa mora biti prepuščena za gozdove, zabavišča in za stavbe.

Wallace je rekel, da so prvi naseljenci delali ravno tako kot faraonovi sužnji, ki so skušali dobiti iz zemlje, kar je največ mogla roditi. Na ta način farmerji pridelajo mnogo preveč, kar ima za posledico padanje cen, tako da še stroški obdelovanja niso pokriti.

Wallace je rekel, da namerava predsednik Roosevelt vse obdelovanje zemlje spraviti pod vladno nadzorstvo. Ako bi, kot pravi Wallace, bila ta kontrola omenjena samo na pridelovanje koruze, pšenice in bombaža, bi bila nevarnost, da bi se pojavil prevelik pridelek v drugih delih kmetijstva, zlasti v živinoreji.

Ravno tako zahteva Wallace, da se v isti meri, kot se pridobiva rodovitna zemlja z izsuševanjem in namakanjem, slaba nerodovitna zemlja izločuje iz obdelovanja. Po njegovem zatrdilu je desetkrat bolj potrebno preurediti in prevstrojiti farmerstvo, kot pa večina Amerikancev misli.

Nemško protestantstvo pred razkolom

ROOSEVELT IN LITVINOV

Pogajanjem je zagotovljen uspeh. — Predsednik Roosevelt hoče biti v vseh točkah na jasnem.

Washington, D. C., 14. novembra. — Pogajanja za priznanje Rusije pred predsednikom Rooseveltom in zunanjim komisarjem Litvinovom so zagrnjena v veliko tajnost. V ponedeljek ni bil Litvinov niti v državnem departmentu, niti v Beli hiši. Pri vsem tem pa poučeni krogi zatrjujejo, da je pogajanjem zagotovljen popoln uspeh.

V torek sta Roosevelt in Litvinov zopet razpravljala o raznih vprašanjih, ki morajo biti rešena, predno Združene države priznajo Rusijo. Podrobnosti o tem razgovoru pa niso prišle v javnost.

Pred konferenco se je Litvinov posvetoval s svojimi tovariši v hiši Borisa Skvirskega, uradniki državnega departmenta pa so delali v svojem uradu.

Ker ne pride v javnost nobeno poročilo o pogajanjih in ker se priznanje zavlačuje, prevladuje splošno mnenje, da se vrše pogajanja največ zaradi dolga rusko carske vlade in o jamščini za posojilo, katero bo Rusija dobila od ameriške vlade. Dasiravno je bilo zatrjevano, da bodo ta vprašanja rešena pozneje, vendar hoče predsednik Roosevelt biti v vseh točkah na jasnem, predno prizna sovjetsko vlado. Med drugim razpravljajo tudi o trgovskih in drugih gospodarskih odnošajih in političnih zadevah, zlasti z ozirom na Daljni Iztok in na razorožitev.

RAZOROŽITEV JE EVROPSKA ZADEVA

Washington, D. C., 14. novembra. — Posebni ameriški odposlanec na razorožitveni konferenci v Ženevi, Norman H. Davis, je danes ponovno zatrdil časniškim poročevalcem, da se Združene države ne bodo vmešavale v zadeve evropskih držav ter puščajo zadevo razorožitve izključno le evropskim državam.

V zvezi s tem je tudi rekel, da govorice o novi vojni v Evropi vedno bolj ponehujejo.

PASTOR USTRELIL SODNIKA

Ringling, Okla., 14. novebra. — Baptistovski pastor C. O. Bigbie je danes ustrelil mirovnega sodnika C. L. Tidwella. Sestala sta se v uredništvu "Ringling Eagle" ter se začela prepirati. Moža sta si bila huda politična nasprotnika.

1000 ZAJCEV ZA 1000 LOVCEV

Hammond, Ind., 14. novembra. Ob pričetku lovske sezone je vzelo 1000 lovcev lovsko dovoljenje v Lake okraju. County Clerk Geo. Sweigert pravi, da v celem okraju ni več kot 1000 zajcev.

FRANCIJA SE HOČE Z NEMCI SPORAZUMETI

Sarraut hoče, da Hitler pojasni svoje stališče. — Anglija se ne zavzema več za kontrolo orožja.

Pariz, Francija, 14. novembra. V dobro poučenih krogih se zagotavlja, da se skuša Francija pogajati naravnost z nazijsko Nemčijo, ako se razorožitvena konferenca razide. To premembo v francoski politiki je posebno opažati, odkar je Anglija zavzela nevtralno stališče glede kontrole orožja in varnoti na kontinentu.

Francoska javnost popolnoma odobrava Sarrautovo odločitev, da se pogaja naravnost z Nemčijo, da spozna, kaj želi Nemčija na celem polju zunanje politike.

Anglija se je izognila želji Francije, da bi sklenila varnostno pogodbo, obenem pa kaže le še malo zanimanja za razorožitveno konferenco, ker pogajanja ne dovedejo do nikakega cilja.

Ameriški delegat Norman H. Davis je že odpotoval v Ameriko in je pustil sporočilo, da se bo Amerika vrnila na razorožitveno konferenco samo tedaj, kadar bo razpravljala edinole o razorožitvi.

V tem kritičnem trenutku ima Francija vtis, da so jo njene prejšnje zaveznice zapustile in vplivne osebe prigovarjajo vlado, da prične pogajanja naravnost z Berlinom.

NEMŠKI VOJVODA ZAPRT

Berlin, Nemčija, 14. novembra. Wuertemberški vojvoda Albreht, ki je star 68 let in ki se je kot general v svetovni vojni zelo odlikoval, je pod varstvom policije, ker pri splošnih volitvah v nedeljo mi hotel voliti.

Policija zatrjuje, da je vojvoda zaradi svoje lastne varnosti pod varstvom policije.

LINDBERGH JE MORAL PRISTATI

Calde las de Tuy, Španska, 14. novembra. — Lindbergh in njegova soproga sta morala svoj polet iz Santona na Španskem v Lizbono na Partugalskem zaradi oblakov in dežja prekiniti ter pristati s svojim aeroplanom nekaj milj od španske meje.

Lindbergh je vodil svoj aeroplan do izliva reke Minho, ki dela mejo med Špansko in Portugalsko ter je pristal na reki nasproti portugalski vasi Isla do Mello, ki nima nikakega hotela.

Portugalski kanonski čoln, Cabo Pradera, ki opravlja obrežno službo, je Lindberghu ponudil svojo pomoč, katero pa je Lindbergh odklonil.

Lidbergh je ob neugodnem vremenu odletel iz Santone, ko pa je že letel kakih 300 milj, je postalo vreme tako slabo, da je polet prekinil.

TUBERKULOZA OZDRAVLJIVA

Zdravilo razvije v krvi kislino, ki uniči bacile bolezni. — Iznajditelj je dal svojo iznajdbo na razpolago celemu svetu.

Shelton, Conn., 14. novembra. Na zborovanju zdravnikov v Laurel Heights-Sanitorium je dr. St. K. Mahel popisal novo zdravilo, ki v človeškem telesu razvije neko kislino, ki uniči bacile jetike.

Dr. Maher je rekel, da je bila skušnjava zelo velika, da bi to tajnost obdržal, toda želi, da je tega zdravila deležen ves svet.

Na zborovanju zdravnikov je navedel svoje dosedanje uspehe ter razodel, kako se to zdravilo prideluje iz bacilov jetike. Dr. Maher pravi, da je njegovo zdravilo kislina, katero je mogoče označiti kot "samomor jetičnih bacilov". Rekel je, da je dosegel že velike uspehe, da pa bo zdravilo še bolj izpopolnil.

PROCES PROTI POŽIGALCEM

Obdolženec van de Lubbe je prvikrat dvignil glavo. — Dimitrov ni vrgel bombe v zofijski katedrali.

Berlin, Nemčija, 14. novembra. Odkar se je pričela obravnava proti požigalcem nemške državne zbornice, se je obtoženi Marinus van der Lubbe, ki je že priznal, da je zanetil ogenj, prvikrat pričel naravno obnašati s tem, da je dvignil glavo in je saj deloma odgovarjal na razna vprašanja.

Prvikrat tekom obravnave je bil tudi soobtoženi Bolgar Georgi Dimitrov odvezen krivde, da je leta 1925 položil v Sofiji v katedrali Svetega Kralja bombo, ki se je razletela in je bilo 160 oseb ubitih, nad 1000 pa ranjenih. V tej zadevi je sodišče prejelo poročilo od bolgarske vlade, ki izjavlja, da je bil pri onem zločinu udeležen nek drug Bolgar z istim imenom.

Predsedujoči sodnik je van der Lubbeja zopet vprašal, ako je sam zanetil ogenj in van der Lubbe je odgovoril "da". Ravno tako je potrdil, ko ga je Dimitrov vprašal, ako je sam zažgal.

— Zakaj ne poveš vsega? — je zahteval Dimitrov. — Koga ta človek ščiti s svojim molkom?

Sodnik zavrne Dimitrova, češ, da je preveč razburjen.

— Ta obravnava je obrnjena proti van der Lubbeju in njegovim sokrivcem in tudi jaz sem njegov sokrivec, — je rekel Dimitrov razburjen. – Prav nič čudnega ni, ako sem tako razburjen. Vsled van der Lubbejevega obnašanja bodo v ta zločin zapletene tudi nedolžne osebe, vsled česar se bo pričela protikomunistična kampanja.

POTRES V CALIFORNIJI

Long Beach, Cal., 14. novembra. V ponedeljek popoldne je bilo v Los Angelesu in Pasadeni čutiti lahen potres. Škode ni nobene.

ZNAMENJE KRIŽA NAJ IZGINE IZ PROTESTANTSKE CERKVE

BERLIN, Nemčija, 14. novembra. — V visokih nemških cerkvenih krogih se je pojavila bojazen, da bo našel razkol v nemški protestantski cerkvi. Pastor dr. Reinhold Krause, voditelj berlinskih "nemških kristijanov", je imel včeraj v Sportpalast govor, v katerem je zahteval, naj izgine znamenje križa iz nemške cerkve.

Za ta prestopek ga je državna cerkvena sinoda izključila iz vseh uradov.

V njegovem govoru so bile posebno značilne sledeče besede:

— Križ moramo odpraviti. Vse, kar je izšlo iz tujega duha, mora biti izključeno iz nemške cerkve, pa naj bo še tako staro in navidez še tako častitljivo.

— Nemci naj ne obiskujejo svetih mest v Palestini. V zameno naj obiskujejo nemška sveta mesta.

— Stari testament moramo izključiti. Pa tudi napačne opise in babjeverne bajke v novem testamentu moramo črtati.

— Za ljudi, ki niso nemške krvi, ni v nemški cerkvi prostora niti na prižnici niti pod njo.

Pozneje je dr. Krause izjavil, da namerava ustanoviti svobodno evangeljsko cerkev, ki bo v političnem oziru sledila Hitlerjevi vladi ter izdelala lastno cerkveno ustavo.

OBDOLŽITVE PROTI RUSIJI

Japonska dolži Rusijo da ščuva na vojno. — Sovjeti svarijo Japonsko. Rusija je dobro pripravljena.

Tokio, Japonska, 14. novembra. Namestnik sovjetskega vojnega in mornariškega komisarja Jan B. Gamarnik je 7. novembra izdal na rdečo armado povelje, da naj bo pripravljena ter je opozarjal vojaštvo na nevarnost vojne z Japonsko. Tako zatrjuje japonsko zunanje ministrstvo, ki pravi dalje, da je tudi Komitern (Tretja internacijonala) izdal slično naročilo.

Japonski zunanji urad pravi, da ne more razumeti, kaj je Rusijo dovedlo do tega, da ščuva svoj narod proti Japonski ter ga pozivlja, da naj bo pripravljen. — Vsakdo v Rusiji, od ministrskega predsednika do zadnjega delavca, napada Japonsko, — pravi neko poročilo zunanjega urada. — Zelo zanimivo bi bilo, da bi vedeli za prave namene sovjetske vlade.

Japonska vlada ne more razumeti, zakaj je ob priliki šestnajstletnice boljševiške revolucije sovjetski ministrski predsednik Vjačeslav Molotov trdil, da hoče Japonska vzeti Rusiji obmorske pokrajine v Sibiriji. Japonska je po Molotovem govoru umaknila 6. divizijo s severne meje Mandžurije.

Glede pogajanj med predsednikom Rooseveltom in zunanjim komisarjem Litvinovom pravi nek uradnik zunanjega urada: — Mogoče bodo obnovljeni diplomatični odnošaji med Združenimi državami in Rusijo, toda to ne bo z gospodarskega in diplomatičnega vidika prav nič vplivalo na Japonsko. Vsled tega ne bomo trpeli nikake škode niti gospodarsko, niti politično.

Sovjetska vlada je 1. novembra javno povdarjala svojo željo po miru in posvarila Japonsko, da gre v svojo pogubo, ako bo še dalje dovoljevala, da vodi njeno politiko vojaška stranka.

DEDIŠČINA BREZ DEDIČEV

V Hamburgu je umrl trgovec Stevan Jurišič, ki je bil rodom iz Šabca, a je kot trgovec prepotoval že velik del sveta in je več let živel tudi v Ameriki, kjer je bil oženjen. Njegova žena je postala žrtev neke avtomobilske nesreče in je zapustila veliko vsoto denarja. Še predno je mož dosegel to veliko dediščino, je tudi on umrl, star 60 let in če se sedaj v določenem, že precej kratkem roku ne najdejo dediči, bo dediščina zapadla ameriški državi.

BRIANDOV SPOMENIK POŠKODOVAN

Briandov nasprotnik je polil njegov spomenik s kislino. — Pesnikovemu spomeniku so odbili glavo.

Pariz, Francija, 14. novembra. Nasprotniki in občudovalci bivšega ministrskega predsednika Aristide Brianda so vsled poškodb dveh spomenikov dali duška svojim občutom.

V bližini Evreux je bila na Briandovem spomeniku napravljena škoda za 25,000 frankov, s tem, da je bila nanj razlita močna kislina, v Parizu pa sta dva mladeniča spomeniku pesnika vojaških pesmi Paul Derouledes odbila glavo in spomenik polila s črnilom. Kot sta pozneje izpovedala, sta spomenik poškodovala v povračilo za poškodbe Briandovega kipa v Trebeurden. V obeh slučajih je policija zlikovce aretirala.

Evreux, Francija, 14. novembra. — Charles Paul, ki je delavec v neki sirarni, je bil Briandov nasprotnik ter je poškodoval njegov spomenik s tem, da je nanj zlil močno kislino. Spomenik je bil odkrit šele preteklo soboto v Pacy-sur-Eure, 11 milj od Evreux. Paul je bil na mestu aretiran ter je pri zaslišanju izpovedal, da je s svojim činom hotel pokazati, da njegova politika ne more opravičiti njegovega častnega naslova "mirovni apostel".

Briand je dobil naslov "mirovni apostel" vsled svojega neumornega prizadevanja za mednarodno prijateljstvo. Skupno z ameriškim državnim tajnikom Kelloggom je tudi dosegel, da je večina držav podpisala Briand-Kelloggov sporazum, ki obsoja vojno.

"Glas Naroda"

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Sakser, President — L. Benedik, Treas.

Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 W. 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Za celo leto velja za Ameriko in Kanado	$6.00	Za New York za celo leto	$7.00
Za pol leta	$3.00	Za pol leta	$3.50
Za četrt leta	$1.50	Za inozemstvo za celo leto	$7.00
		Za pol leta	$3.50

Subscription Yearly $6.00

Advertisement on Agreement

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemši nedelj in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošiljati po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališče naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y.
Telephone: Chelsea 3—3878

EKSKLUZIVNI KLUBI

Ekskluzivni klubi so taki klubi, v katere imajo le izbrani ljudje dostop.

V New Yorku in po vsej Ameriki je dosti takih ekskluzivnih klubov.

V njih se vsak mesec parkrat sestanejo najvišji gospodje, odlični trgovci, bankirji, odvetniki, politiki itd.

Za take sestanke je predpisana posebna obleka. Običajno lakasti čevlji, frak, globoko izrezan oprsnik, trda srajca, privihan ovratnik ter mala črna kravata.

Gospodje sedejo za mize in si privoščijo vse najboljše. Strežejo jim natakarji.

Natakarji, ki imajo na nogah lakaste čevlje, ki so oblečeni v frak, globoko izrezan oprsnik in nosijo trde srajce s privihanim ovratnikom ter male črne kravate.

Navidez ni med gospodom in med natakarjem nobene bistvene razlike.

Človek bi prav lahko smatral enega izmed natakarjev za najvišjega občinskega uradnika ali pa slovitega advokata za navadnega natakarja.

Toda to je le v prvih večernih urah.

Pozneje, proti jutru je razlika med gosti in natakarji očividna.

Natakarji so namreč trezni.

SEDEM TISOČ LICENC

Ko bo odpravljena prohibicija, bo vsaka država zase uveljavila gotove predpise glede prodaje opojnih pijač.

V New Yorku je posebna oblast, kateri načeljuje bivši newyorški policijski šef Mulrooney. Možak je v zvezi s svojimi svetovalci že izdelal tozadevne določbe.

Pri tem je pa ena stvar zelo značilna.

Mladi Rockefeller, ki je bil s težkimi milijoni podpr! Antisalonsko Ligo, da je mogla pred trinajstimi leti uveljaviti prohibicijo, je prišel lani kar naenkrat do spoznanja, da je prohibicija "no good".

Ko je bilo jasno, da bo prohibicija preklicana, je imenoval mladi Rockefeller na svojo pest komisijo, ki je sestavila določbe, kaj in kako naj pijejo prebivalci države New York.

Takrat se ni nihče oziral na Rockefellerja in njegove nasvete, izvzemši nekatere časopise, ki so mu jasno in odkrito povedali, naj se drži svojega posla in naj ne trapi javnosti s svojimi priporočili.

Do tukaj je vse dobro, zdaj pa pride presenečenje.

Mulrooneyevi nasveti so skoro do pičice enaki priporočilom mladega Rockefellerja.

— Žganja in vina se ne bo smelo piti pri barah — pravi Mulrooney. Isto je priporočil Rockefeller.

— Žganja in vina se ne bo smelo točiti iz sodov, pač pa le iz steklenic, — pravi Mulrooney. Natančno isto je tudi Rockefeller priporočal.

Z eno besedo rečeno — Mulrooneyeve določbe so natančne posnetek Rockefellerjevih priporočil.

Javnost najbrž ne bo trpela, da bi Rockefeller tudi v bodoče določal, kaj in kako se sme piti.

Za prodajo piva in vina bo izdanih v vsej newyorški državi samo sedem tisoč licenc.

To se pravi, da bodo sedanje nevzdržne razmere le v nekoliko izpremenjeni obliki obstajale tudi v bodoče.

Sedem tisoč licenc za vso državo! Ko je vendar samo v New Yorku trideset tisoč spikizijev, ki vsi delajo dobre kupčije.

ČE NAMERAVATE V DOMOVINO?

Pišite nam takoj bo brezplačna navodila in zagotavljamo Vam, da boste po ceni ter udobno potovali.

SLOVENIC PUBLISHING CO.
TRAVEL BUREAU
216 West 18 Street New York, N. Y.

KAM DRVI DOLAR?

V "Journal de Geneve" je izšel dne 27. oktobra pod gornjim naslovom sledeči zelo poučni članek o Rooseveltovem boju proti gospodarski krizi, ki ga je napisal uvodničar P. E. B.

Do kakšnih uspehov je prišel Roosevelt po tolikem napornem delu? Ali je kmet izbrisal svoje dolgove? In industrija, ki se je zaradi inflacije razmahnila, ali je mogla vzdržati visoke cene in visoke delavske plače v času brezposelnosti in ko postaja osiromašenje širokih plasti naroda vedno večje?

Vtisi pravijo, da ne. Rooseveltov pokret do sedaj ni prinesel uspehov, ki bi jih moral in ki so jih pričakovali. Blago, ki je ležalo nakopičeno po skladiščih, se je sicer prodalo in novo blago, ki je bilo izdelano, odkar je Roosevelt vpeljal inflacijo, prihaja na trg ravno sedaj. Toda nove cene nikakor ne morejo prepričati kupca, da bi blago kupil, ker cene so previsoke. Roosevelt in njegov pobočnik general Johnson sta imela namen zvišati cene " na veliko" v tovarni, zato pa kolikor mogoče stisniti cene v podrobnostni razprodaji. Z drugimi besedami rečeno, oni ki naj nosijo breme Rooseveltove akcije, naj bi bili posredniki, trgovci, ki posredujejo med tovarno in med posameznim kupcem. Če se, recimo, prodaja v tovarni blago po 1 dolar in ga v podrobnosti razprodaji prodajajo po dva, potem to ni prav, je rekel Roosevelt. Tovarna ne zasluži in ne more zato delavskih plač zvišati. Kupec blaga ne more kupiti, ker je zanj predrago. Zato naj tovarna zviša cena "na debelo" od 100 na recimo 125, ki jo bo kupec lažje zmogel. Roosevelt je torej podpiral tovarno in delavstvo ter kupca in je zahteval, da se zanje žrtvuje posrednik, to je trgovec. Trgovec naj kratkomalo prodaja na drobno po tovarniških cenah. Vsa propaganda "Modrega orla" je bila in je seveda že naperjena proti trgovcu, ki naj bi postal žrtev. Trgovce, ki se niso vdali, so pribili na sramotne stebre ali jih enostavno bojkotirali, če niso privolili v to, da napravijo patrijotični samoumor.

Toda ves ta boj uspehov ni dosegel. Cene so ostale še vedno previsoke in blago se zopet kupiči po skladiščih, novo zaposlevanje brezposelnih je pa kar čez noč prenehalo.

Brezposelnost je srce gospodarske krize v Ameriki. Roosevelt je obljubil, da jo bo odstranil še to leto. Res je, da je našlo 2 in pol milijona delavcev dela in zaslužka, ali ostane jih še vedno 11 milijonov, ki čakajo. Kam s temi? Zima prihaja in Roosevelt bo moral najti sredstva, da preživi najmanj 15 milijonov ljudi. 700 milijoonv dolarjev, s katerimi razpolaga te armade brezposelnih ne bo mogel prehraniti. In kaj potem? To je polom prve vrste.

Zakaj ves ta strahoten neuspeh? Lipmann je o tem napisal poučen članek v "New York Heraldu", ki izzveni v ugotovitev, da so se sicer delavske plače zvišale, a da temu primerno kupec ali konzum ni povečal svojega dosedanjega kupnega količnika. In to ni čudno, saj dve tretjini blaga, ki ga izdeluje ameriška industrija, ameriški delavec sploh ne more porabiti in je zato tudi ne kupuje, čeravno mu je bila plača zvišana. Kaj pomaga torej razmah industrije za predmete, ki jih delavski konzument ne rabi.

Po našem prepričanju je temeljni vzrok za ta očividen neuspeh Rooseveltovih poskusov ta, da široke mase ljudstva vendar le niso popolnoma zaupale predsednikovim načrtom. Rooseveltovo akcijo označuje predvsem stremljenje, da bi pomagal revni slojem s pomočjo in s žrtvami premožnejših. Zgodilo se je sedaj to, da so revni sloji sicer prišli deloma na svoj račun, medtem ko so premožnejši sloji, ki bi morali plačati račun Rooseveltovega poskusa, svoje žepe zavezali in iz nezaupnosti napram predsednikovi politiki sedaj manj kupujejo, manj trošijo. Revni sloji dve tretjini industrijskih izdelkov ne rabijo, premožnejši jih pa nočejo. Konec mora biti ta, da to blago zopet zaostaja v skladiščih i n morajo tovarne svoje obrate zopet omejevati.

Poglejmo samo naslednje številke. Industrijska produkcija je v avgustu dosegla 85% produkcije, ki je izkazuje leto blagostanja 1929 v avgustu. V septembru pa je že zopet padla na 72%. V primeru z l. 1929 je število zaposlenih delavcev naraslo od julija do septembra 1933 od 69% na 74%, njihove plače pa od 46.4% na 55.7%. Iz tega sledi, da je nekaj delavcev našlo novega dela, med tem ko se splošna kupna moč delavskega stanu ni dvignila v istem razmerju. In čim bolj so rastle plače, tembolj so se dvigale tudi cene.

Vsi napori, da se vzpostavi blagostanje leta 1929, so zadeli torej na nepremagljive ovire socijalnega značaja. Zakon o vrednostnih papirjih je omrtvil trg, zakon o industrijah ga je vklenil v verige. Rooseveltovo socijaliziranje je res odgovarjalo zavestni zahtevi naroda, rodilo se je iz obupa, a sedaj ubija obnovo. Rooseveltov poskus končava sedaj z neuspehom načrtnega gospodarstva, kot ga je zasnoval on sam, kajti z zakoni narave je vsaka igra nevarna.

V poljedelstvu je kriza znova izbruhnila z vso silo. Vsi načrti, da bi se kmetska produkcija umetno znižala, so padli v vodo. Letošnja žetev je mnogo večja kot prejšnje in cene zopet neznosno padajo. Kmetje zopet ne morejo ničesar kupiti, se razburjajo, protestirajo, stavkajo in zahtevajo novo inflacijo v veri, da jih bo rešila kot jih je začasno postavila na noge spomladna.

Po inflaciji vpijejo tudi drugi sloji. Pritisk na Roosevelta postaja vedno hujši. Toda on, kljub otipljivim in poraznim rezultatom svojega poskusa, še vedno ni pripravljen, da bi se ustavil. A inflacije se junaško brani. Vsled pritiska od zunaj bo moral iskati kompromisa. V svojem zadnjem govoru po radiju je namigaval zelo tajinstveno tako na načrtno gospodarstvo kakor na zlato valuto. Obljubljal je zvišanje cen za surovine, toda kako naj to obljubo izpolni brez inflacije. Na drugi strani pa govori o ustanovitvi "comodity dolarja", to se pravi denarja, ki bi se oslanjal na celokupno narodno bogastvo. Začel je zbirati zlato in je prepovedal prodajo v inozemstvo. Torej bo dolar vendar le podpiral in ne bo dovolil, da ga nova inflacija zopet zruši. Polagoma prihaja do spoznanja, da mora biti denar trden in da je nestalnost v vrednosti dolarja krizo le še povečala. Nikdo ne ve kaj in kako. Inflacija, ne inflacije, podpiranje dolarja. Morda misli Roosevelt napraviti kompromis in naprej izpeljati inflacijo, da pomaga kmetom, potem pa z nakopičenim zlatom dolarjevo vrednost utrditi. Ne bi mogel povedati, kakšni so Rooseveltovi nameni v tem pogledu.

Imamo pa vtis, da se je Roosevel vnedar le razvil, mnogo razvil od julija sem in da je uvidel, da Amerika ni samo upnik inozemstva, ampak da mu tudi svoje blago prodaja. Načrtno gospodarstvo torej ni čisto ameriška zadeva, ker zadira v mednarodno-gospodarske interese. Zdi se, da je vse, kar se je sedaj zgodilo, samo mahanje po praznem zraku, mimo osnovnih in bitnih problemov.

BLAZNIKOVE
Pratike
za leto 1934
IMAMO V ZALOGI
Cena 20c
s poštnino vred.
"Glas Naroda"
216 West 18th Street
New York, N. Y.

NEVARNI GOLOB

Na Novi Gvineji je že dalj časa razsajala skrivnostna bolezen, ki se je v mnogih primerih končala s smrtjo, v primerih, ko so pacienti ozdravili, pa jim je ostavila vsakovrstne organske motnje, kakor oslabel vid, delni mrtvoud, izpadanje las. Angleški zdravniki so iskali vzrok te bolezni in so ga končno našli v nekem golobu, ki ga domačini imenujejo mrtvaški golob.

Ta živi v močvirnatih ozemljih sredi visoke praproti in barva njegovih peres je takšna, da ga le težko opaziš v tej okolici. Ptica skoraj ne ume več leteti in tako se lahko zgodi, da človeka, ki stopa mimo nje, useka s trdim in zelo ostrim kljunom, človek, ki je ni opazil, pa meni, da ga je zbodel kakšen trn. Kmalu po ugrizu se pojavi mrzlica in drugi znaki gori omenjene bolezni. Tega so krive, kakor kažejo raziskavanja, strupene izločine mrtvaškega goloba, ki ga hočejo sedaj iztrebiti.

IŠČEM strica Jožef Grčar-ja iz Polšnika, okraj Litija, kateri je odšel v Ameriko pred 42 leti. Ker so izumrli vsi sorodniki, bi prosil naj bi se oglasil na naslov: Fele Franc, trgovec, Domžale, Slovenija, Jugoslavija. (2x14&15)

Naši v Ameriki

ROJAKE PROSIMO, NAJ NAM NAKRATKO NA DOPISNICI SPOROČE SLOVENSKE NOVICE IZ NASELBINE.

— "Prosim pošljite me v Jugoslavijo! Ne morem več stradati tukaj". Tako je zadnje dni brzojavil Peter Votrich (morda Vogrič ali Lotrich) iz Fond Du Lac, Wis., predsedniku Rooseveltu, ko je slišal predsednikov govor v radiu, naj mu "prijatelji" pišejo ali telegrafirajo, če so v stiski. Votrich je dal svojih zadnjih 76 centov za telegram. Nekaj dni prej je Votrich, ki je nepismen, narekoval znancu pismo na predsednika z enako prošnjo. Pismo in telegram sta bila odposlana imigracijskemu uradu v Milwauke v preiskavo. Votrich stanuje v starem, zapuščenem avtomobilu na "dumpu" in se hrani z odpadki. Podpore dobrodelnih ustanov noče vzeti.

INDIJSKI UČITELJ GLADUJE

Iz Bangalore poročajo o gladovni stavki indijskih učiteljev. Vsi učitelji, podrejeni krajevnim šolskim oblastem v Kasagaduru in Bangalori, že šest mesecev niso dobili plač in žive v obupnih razmerah. Neprestano so pritiskali na prosvetne oblasti, naj jim nakažejo denar, toda vse moledovanje ni nič zaleglo. Sestradani in obupani učitelji so oblegali urade, kjer so se odigravali žalostni prizori. Mesec za mesecem je minil, toda denarja ni bilo.

Končno so se obupani učitelji odločili za zadnje sredstvo. Te dni so ustavili pouk in začeli gladovno stavko. Posedli so po hodnikih upravnega poslopja prosvetnih oblasti in izjavili so, da se ne umaknejo, dokler ne dobe plač.

Zoper prsne prehlade

Nagel način kako se iznebite prsnega prehlada, je, da se dobro namažete po prsih z ANCHOR Pain-Expeller, potem pa pokrijte ves del s flanelastim ali volnenim blagom. Zdravilo odpravi nabranost in olajša zasliženje.

Ne zanemarjajte prsnih prehladov, ker se večkrat razvijejo v nevarne bolezni kot pljučnica, influenca, hripa itd. Namažite se takoj.

Pri vseh lekarnarjih — 35c in 70c velikosti.

Samo pristni ima Sidro varstveno znamko.

PAIN-EXPELLER

CENA
DR. KERNOVEGA BERILA
JE ZNIŽANA

Angleško-slovensko
Berilo
ENGLISH SLOVENE READER
STANE SAMO
$2
Naročite ga pri —
KNJIGARNI 'GLAS NARODA'
216 WEST 18th STREET
NEW YORK CITY

Peter Zgaga

Star bogatin je snubil krasno, mlado dekle.

— Bodi moja, jaz te ljubim — ji je govoril. — Prisežem, da bi storil vse za te.

Pogledala ga je, se zamislila in odvrnila:

— Ali bi tudi umrl zame?

*

Policist je pripeljal dva človeka na policijsko stražnico.

— Kaj je ž njima? — ga je vprašal policijski sodnik.

— Zdi se mi, da sta nora.

— Čemu bi bila nora?

— Tako je bilo: Ta tukaj, ki je gosposki oblečen, je hodil po cesti in metal dolarje po tleh. Ta tukaj je pa hodil za njim ter je dolarje pobiral in mu jih je nazaj dajal.

Sodnik je dal oba zapreti, naslednjega dne ju je pa poslal v blaznico.

*

Ženske so hude name, češ, da jim nikdar ne privoščim prijazne besede. Ne bom rekel, da imam napram njim predsodke — kljub temu, da sem imel že britke skušnje ž njimi — toda stvar je pač taka, da ne morem pohvaliti, kar ni hvale vredno.

Te dni sem naprimer to-le slišal:

— Zakonska ženica se je pritoževala: — Z našim ni več za izhajati. Hudoben je, pije, ponočuje, denarja mi ne da, kratkomalo — za znor't!

— Pa se loči od njega — so ji svetovale ljubeznjive prijateljice.

— Kaj? — se je raztogotila. — Še to uslugo naj bi mu napravila? Da bi se ločila od njega? O ne, nikdar ne! Naj le trpi! Le naj trpi! O, ločim se pa že ne! Divorsa mu pa ne privoščim. Preveč luštno bi mu bilo, če bi bil sam . . .

*

Avtomobil je z veliko naglico privozil okrog ovinka.

Možak, ki je šel mirno po cesti, se ni mogel umakniti. Prvo kolo ga je zadelo ter ga vrglo par jardov vstran. K sreči se mu pa ni nič zgodilo.

Avtomobilist je stopil iz avtomobila ter se mu začel opravičevati:

— Oprostite mi, nisem mislil tako hudo. Zdravnik sem, in so mi telefonirali naj pridem takoj k otročnici. Porod bo baje hud in nevaren. V naglici sem pozabil trobiti.

Možak si je brisal prah z obleke, molče poslušal zdravnika, in rekel:

— Je že vse lepo, prav in dobro. Toda za bodoče bi vam svetoval, da bi se malo bolj brigali za tiste, ki so že na svetu, nego za tiste, ki bodo šele prišli na svet.

*

Mussolini je razpisal nove davke.

Med novimi davki je tudi davek na samce. Vsak pečlar med 25. in 45. letom mora palčati toliko in toliko davka za svoje devištvo.

Pečlarji od tridesetega leta naprej bi morali imeti posebne carinske stražnike za petami, ker se običajno pečajo s kontrabando.

*

Hudalesovi družini v Little Falls se prav lepo zahvaljujem za pozdrave.

Za vsak pozdrav, ki ga dobim, sem hvaležen. Toda pozdrav, ki mi ga Idrijčanka pošlje, odvaga sto drugih.

*

Obzirnost je lepa reč. Blagor tistemu, ki je obziren.

Precej premožni ženski je mož zbolel. Poklicala je zdravnika, ki je bil sicer dober zdravnik, toda volk na denar.

Preiskal je bolnika ter rekel:

— Nikar se ne ustrašite, jako nevarno je.

Potem je hodil v hišo vsak dan, tedne in mesece.

Nazadnje ni žena vedela, kako bi se ga iznebila.

— Tako hodi lahko še leta in leta — si je mislila.

Nekega jutra mu je rekla skrajno obzirno:

— Gospod zdravnik, ne ustrašite se. Moj mož je sedaj popolnoma zdrav.

*

Vse ženske ljubijo poglede, ki vprašujejo; ljubijo poglede, ki zapovedujejo, in ljubijo poglede, ki sovražijo.

Kot živega vraga se pa boje pogledov, kateri jim vidijo naravnost v srce.

DENARNA NAKAZILA IZVRŠUJEMO TOČNO IN ZANESLJIVO PO DNEVNEM KURZU

V JUGOSLAVIJO		V ITALIJO	
Za $ 2.75	Din. 100	Za $ 9.30	Lir 100
" $ 5.05	Din. 200	" $ 18.25	Lir 200
" $ 7.35	Din. 300	" $ 44.25	Lir 500
" $11.95	Din. 500	" $ 88.80	Lir 1000
" $23.25	Din. 1000	" $177.—	Lir 2000

KER SE CENE SEDAJ HITRO MENJAJO SO NAVEDENE CENE PODVRŽENE SPREMEMBI GORI ALI DOLI

Za izplačilo večjih zneskov kot zgoraj navedeno, bodisi v dinarjih ali lirah dovoljujemo še bolje pogoje.

IZPLAČILA V AMERIŠKIH DOLARJIH

Za izplačilo	$5.00	morate poslati		$ 5.75
" "	$10.00	"	"	$10.85
" "	$15.00	"	"	$16.—
" "	$20.00	"	"	$21.—
" "	$40.00	"	"	$41.25
" "	$50.00	"	"	$51.50

Prejemnik dobi v starem kraju izplačilo v dolarjih.
Nujna nakazila izvršujemo po Cable Letter za pristojbino $1.—

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
"Glas Naroda"
216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

DRUŠTVA
KI NAMERAVATE PRIREDITI
VESELICE,
ZABAVE
OGLAŠUJTE

"GLAS NARODA" ne čita samo vaše članstvo, pač pa vsi Slovenci v vaši okolici.

CENE ZA OGLASE SO ZMERNE

KRATKA DNEVNA ZGODBA

H. EGGE:

DVA UČITELJA

Od osmih do devetih je bilo v razredu tiho, da bi bilo slišati miš, če bi bila tekla po sobi — od devetih do desetih pa je razred divjal in hrumel in plesal profesorju po katedru. To je bilo zato, ker je imel od osmih do devetih svojo uro prof. Bat. Nihče ni znal tako stopiti v razred; z enim samim korakom se je povzpel na visoki oder, premeril vrste klopi, gospodovalno velel: "Sedite! Dajte mi pero" in odprl razrednico. Ta nastop, to obvladanje ljudi na prvi pogled kdo ima ali pa nima, naučiti se tega ne da. Tako stopi rojen krotilec med divje zveri, kakor je stopil prof. Bat v razred. Zdelo se je, kakor da bi žvižgal v zraku neviden bič. Nosil je nizdol obrnjene črne brke, katerih konca pa ste se utegnila iznenada postaviti pokonci. Črne, blesteče lase je česal na prečo po sredi glave. Njegove majhne rjave oči so jasno in bodro krožile po razredu; ušlo jim ni nič in če so se zmeglile, je bil pogled ki je šinil iznenada, tem nevarnejši.

Z vsem spoštovanjem smo priznavali njegovo moč; nismo je sovražili, četudi nas je trdno zgrabila. Gotovo, marsikaterega izmed nas je vzgojila za potuhnjenca in klečeplazca z usločeno hrbtenico, močni pa so postali ob njegovi moči le še močnejši.

Ob devetih je prišel mali dr. Golob. Njegov pogled za velikimi okroglimi očali je bil globok in mehak. Njegov obli, prozorno beli obraz se je čisto neopravičljivo končaval v rdečkasto-plavi kozji bradici in brezmadežno plešasta glava je bila tudi nekako šiljasta— često uporabljen model za karikature na šolski tabli. Ko je Golob prvič stopil v razred. Položaj je postal za Goloba še slabši. Če mora zadnjega kota je zaklical neki cepec z enakim glasom: "Dober tek!" To je bilo prvo srečanje — in dr. Golob je svojo igro tudi že izgubil. Njegovo mučeništvo v razredu je bilo zapečateno. Mladi fantje so vohajoča gonska bitja. S trdimi, brezbrižnimi očmi smo gledali na izžarevanje dobrote kakor na nekaj smešnega, slabotnega, kar se je dalo izlahka izkoriščati. Najhuje so počeli potuhnjenci, ki so pod Batovim bičem najbolj krivili hrbet. Boljšim nravem, naj so se tudi iz napačno razumljenega razrednega čuvstva udeleževali krutih norčij, pri tem ni bilo prijetno pri srcu.

Nekega dne, ko je prof. Golob zopet zaman skušal obvladati predrzni hrup razbrzdanega razreda, so se mahoma odprla vrata s tistim odločnim sunkom, ki smo ga poznali. Kakor pribit je stal razred v nenadni tišini. Gotovo je bil profesor Bat že lep čas prisluškoval zunaj pred vrati. "Sedite!" je dejal čarodej, kakor da bi bila to njegova ura. "Dajte mi pero!" In zdaj je zapisal v razrednici vsakemu tretjemu, brez izbire, uničujoč red v vedenju. To je bilo obglavljenje v množicah. "Toda morda so pa vendarle tudi nedolžni vmes je jecljal dr. Golob. Bat se niti zmenil ni za te besede, listal, pisal, vsak tretji je prišel na vrsto, slepo kogar je doletelo, je doletelo. Prosta mesta in ustanove so padale, pretila so premeščenja. — Razred je zgrožen prisostvoval temu uničujočemu, mučnemu postopanju. Vsak tretji. Bat je, zložno pisoč, vsako ime glasno navedel. "Janko Jelen". To je bil sin uradniške vdove. Ko prejme šolski opomin, bo vsa žalostna in prestrašena. Vsak je v mislih štel po abecedi, če zadene tudi njega. Bil je eden tistih tesnobnih trenotkov, ko visi odkrit upor na lasu. A las se ni pretrgal.

Upor bi bil utegnil priti tudi s strani dr. Goloba. Tega redovanja, ki je posegalo v njegovo učno uro, ne bi bil smel dopustiti. Bat ni bil njegov predstojnik. Toda namesto da bi si bil to "kolegialno" pomoč energično prepovedal, je trpel za svoje učence, ki so ga spravili v tak položaj. Zdaj šele je prav izgubil vsak ugled. Spoštovanje v uradnem območju, edino, kar človek ima v svojem poklicu, je bilo uničeno.

"Tako." Bat je odložil pero in vstal. Kakor lesen je stal razred. "Tako je treba narediti, gospod kolega! Priporočam se." Takrat smo bili še premladi, da bi bili čutili, koliko prezira je bilo v teh besedah.

Ostal del ure ni bilo nereda.

Od tega dne jih je bilo veliko, ki so Bata sovražili, a nekaj malega takih, ki so ljubili Goloba. Vse to pa ni izpremenilo razmerja med učenci in obema učiteljema. Pod Batovo šibo je bil v razredu še vedno vzoren red, ob Golobovih nemških urah pa popolna razbrzdanost in — po Batovem nastopu — pridušen nered.

Nekega dne je poizkusil dr. Golob s strogostjo in odločnostjo, posnemajoč Batov nastop, a poizkus se mu je klavrno ponesrečil. S svojimi kratkimi nožicami se je hotel mogočno pognati na oder, da bi stal tam velik in ukazujoč: Sedite! — pa bi bil pri tem kmalu padel. Gromko je vrgel razrednico na mizo — mi pa smo se mu smejali. Za nas je igral le parodijo odločnega profesorja Bata. Od vseh strani so se oglasili pridušeni klici: Caeser ante portas. Primus Medenjak v prvi klopi se je obrnil proti razredu in zakričal: "Bojazljivi cepci, štirideset proti enemu!" Dobil jih je po grbi. Položaj je postal za Goloba še slabši. Pač mora že Medenjak na pomoč profesorju....

Rdečkasto-plava kozja bradica je drhtela; Golob je stopil z odra, kakor da bi se odpovedal vsakemu povišanju in majhen in šibak je stal sedaj med nami šestnajstletniki. In hodil je semtertja po sredi razreda med klopmi, kakor da bi tekel skozi šibe; oči so mu bile kakor vlažen baržun, obraz bled, žila na čelu sinje nabrekla. Tiho in mirno so zvenele njegove besede: "In vi pravite, da ste svobodni fantje?! Suženjske duše ste! Samo z bičem je mogoče med vas kakor krotilec med divje zveri. Hajdi — sedite, vstanite, vam bom že pokazal — razrednica — evek, evek, evek, evek, — to je ravnanje, ki se spodobi za vas." Sovraštvo proti Batu je butilo na dan, a kmalu zopet izginilo in se izpremenilo v žalost in tožbo. "Ali je dobrota trezbrambno izročena vašim umazanim podplatom? Ali hočete vsi čutiti vedno zgolj pest, bodisi v poklicu ali doma. — bodisi moški ali ženska? A če je človek enostavno brez pesti prišel na svet? Zares, ne izplača se živeti v svetu, v katerem ima vedno le močnejši prav." V tem je bilo postalo v razredu — izvzemši hihtanje par surovežev in tepcev — precej tiho in profesor je neposredno prišel na svoj predmet, hodeč še vedno sem ter tja med klopmi. Tedaj se mu je srce polagoma umirilo.

Nikdar mi ni nobena šolska ura dala toliko kakor ta vzkrik. Za trenotek so se mojemu pogledu odkrile globine, iz katerih se mi je zlila nasproti bleščeča svetloba. Zakaj je dobrota slabotna, zakaj moč neblaga? O tem še nisem bil nikoli razmišljal in tudi takrat še nisem doumel. Tako sem počenjal kakor drugi in zdelo se mi je ob sebi umevno, da je treba pred Batom kriviti hrbet, Goloba pa imeti za norca. Toda ali je res moralo biti tako?

Mislim, da živi v učencih, ki so zdaj odrašćeni možje, v veliko lepšem spominu kakor Bat — mali dr. Golob.

V PLAMENIH POD KROVOM

Naš list je nedavno priobčil poročilo o silni eksploziji na angleški podmornici "L 26". Angleški listi prinašajo zdaj podrobnejše poročilo o tej nesreči, ki je zopet upokazala, da ima Anglija neustrašene mornarje.

V pristanišču Campbeltownu je bilo vse mirno. Uraje odbila 12. Nekaj ribiških čolnov se je pravkar odpravilo na široko morje, ko se je zaslišal strahovit pok s podmornice, ki je že kakih 14 dni počivala v pristanu. Na njej so delali poskuse z novim torpedom in topovi. Vsi so takoj zaslutili, da gre za nesrečo Toda iz daljave ni bilo opaziti na čolnu nikake izpremembe. Podmornica je bila popolnoma mirna. Nenadoma pa je skočil s poveljniškega mosta mož, zamahnil z rokami in skočil čez krov. Ribiči so takoj obrnili svoje čolne in šli za plavajočim, da bi ga rešili. Tudi na drugih vojnih ladjah, ki so bile v bližini, so opazili moža. Spustili so v morje čolne in eden izmed teh je dohitel mornarja. Ta je povedal, da je pod krovom podmornice nastala strahovita eksplozija. Vnel se je ogenj. Mornarji so takoj krenili s čolnom proti obali, da bi ukrenili vse, kar je potrebno za rešitev podmornice. Mornarji so planili na krov podmornice, toda v tistem hipu se je dvignil izpod krova črn dim in jih omamil. Med tem časom so že prispeli tudi ribiči do podmornice. V mestu je zažvižgala sirena in alarmirala prebivalstvo, ki se je začelo zbirati v pristanišču.

Medtem je črn dim popolnoma zajel podmornico. Ta se je pričela nagibati. Pri reševanju so pomagali tudi ribiči in ranjene mornarje spravili v čolne. Nekateri so poskušali tudi prodeti v notranjost podmornice, toda brez plinskih mask je bil vsak poskus zaman. Tedapj se je že približala torpedovka. Z nje so spustili mornarje, oblečene v obleko iz azbesta, na obrazu so nosili plinske maske. Spustili so se v notranjost podmornice. Pogled v notranje prostore je bil strašen. Vpitje na pomoč in kričanje se je slišalo od vseh strani. Vse je bilo narobe. Ko so ponesrečeni ugledali mornarje, ki so jim prihiteli na pomoč, so se takoj pomirili. V tistem hipu je nekdo posvetil z žarometom. Najhujše je bilo v jedilnici. Posadka se je pravkar pripravljala k obedu, ko je poleg nje nastala eksplozija, ki je uničila ves prostor in mornarje pometala na tla.

Posadka je štela 30 mož in skoro vsi mornarji so bili ranjeni. Komaj se je prvo osupnjenje poleglo, že je nastala druga eksplozija. Dim je namreč udrl v prostor za akumulatorje in tudi tu se je vžgal ogenj. Mornarji so planili proti izhodu, toda tudi tu so že plameni švigali vsevprek. Le nekateri so se pravočasno rešili. Druge je zajel ogenj, ki se je širil s silovito naglico. Velika sreča je še bila, da so ventilatorji delovali v redu, in črpali dim z podmornice. Sicer bi se bili vsi mornarji zadušili. Trenutki so bili strašni. Podmornica se je pričela nagibati in posadka ni imela več mnogo upanja na rešitev.

Tedaj so se zaslišali na krovu udarci kladiva in hreščanje žage. V notranjosti je posijala luč. Kup človeških trupel se je nenadoma dvignil, toda na tleh je ostalo še mnogo mornarjev, ki so bili hudo ranjeni in se niso mogli več ganiti. Reševalci so hoteli najprej odnesti lahkoranjene, toda ti niso hoteli prej iz podmornice, dokler se ne rešijo hudo ranjeni. Vse gasilne priprave so bile na mestu in tudi funkcijonirale. Kljub temu je bila velika nevarnost, da nastane nova eksplozija, ki požene v zrak podmornico. Drzni mornarji so nadaljevali z reševanjem. Pomagali so jim tudi neustrašeno ribiči. Vse je šlo naglo od rok. Kar je ostalo neranjenih in tudi tisti, ki so bili lahko ranjeni, so reševali svoje tovariše. Tisti, ki jih je omamil samo dim, so prišli kmalu k sebi in se nato vrnili v podmornico, da bi rešili svoje tovariše. Pet ur je trajala borba z ognjem, dokler niso končno rešili vse posadke. Ogenj je popolnoma uničil podmornico. Ostal je samo trup. Pri nesreči sta prišla 2 mornarja ob življenje, 12 pa jih je bilo hudo ranjenih.

DOŽIVLJAJI UREDNIŠKEGA FOTOGRAFA

Znano je, da so poročevalci časopisov vedno na mestu, kadar je pričakovati kakih večjih dogodkov, senzacij, sprejemov itd. — Urednik mora biti neustrašen, se ne sme dati pregnati, povsod in vedno mora biti pripravljen na vse. Še mnogo težjo nalogo pa ima urednik fotograf.

Veliki angleški ilustrirani dnevnik "Daily Sketch" je nekoč iskal dvojnika, ki bi bil podoben kralju Edvardu VII., ki naj bi nastopal v velikem filmu "Vladanje kraljice Viktorije". Za nastop nekaj minut bi prejel 50 funtov. Naslednje jutro je sluga omenjenega lista naznanil glavnemu uredniku: "V čakalnici sedi 17 kraljev Edvardov". Bil je nad vse zabaven pogled, ko so se ti možje ogledovali in prepirali, kateri je bolj sličen kralju in kazalo je, kakor da se je v čakalnici sestala velika družina bratov. Ker je imelo uredništvo v tem tako velik uspeh, je šlo še dalje in iskala dvojnike raznih prednikov na angleškem prestolu. In prišli so Juriji III., Karli II. in celo Henriki VIII. Uredništvo je imelo polne roke, preden je odpravilo vse, ki so hoteli biti vsaj za nekaj časa "monarhi".

Isti list je bil, ki je prvi priobčil sliko umora obdolženega in opriščenega Harolda Greenwooda. Fotograf pa je to dosegel le z drzno zvijačo. Ducate rivalov londonskih in inozemskih listov je čakalo pred vratmi sodne dvorane. Takrat pa se je pojavil pred stranskim vhodom v palačo avtomobil, v katerem sta bila dva moška. Eden izmed njih se je neopažen približal skupini, v hipu si potegnil klobuk čez oči, zasukal ovratnik suknje in jo s hitrimi koraki ubral proti glavnemu izhodu. Vsi fotografi so bili prepričani, da je oproščeni Greenwood in planili so za njim. Vsi so poskakali v svoje avtomobile in sledili "begunu", ki je s svojim avtom drvel iz mesta ter deset kilometrov daleč "vlekel" za seboj zasledujoče reporterje. Ko je izstopil, so seveda spoznali svojega kolega, ki jih je tako sijajno prevaril. Med tem pa je edini fotograf "Daily Sketcha", ki je ostal na mestu, po mili volji snemal oproščenega in na svobodo postavljenega Greenwooda.

Pred leti je isti list poslal svojega fotografa na Švedsko, ki naj bi "ujel" kolikor mogoče veliko posnetkov poroke princezinje Astride z belgijskim princem Leopoldom. Ko je posnel poročne ceremonije, je šel s svojo kamero v mesto hišo, kjer naj bi se vršil sijajen sprejem. Tu pa je naletel na nepričakovane ovire. Zabranili so mu uporabo magnezijeve ulči, modernih aparatov pa v tistih časih še nisi poznali. Z eno besedo, bilo mu je onemogočeno, da bi izvršil naročeno. Urednik pa se je odločil za drzen načrt. Ko se je kraljevi sprevod približal, se je preril skozi množico in predno so mu mogli presenečeni policaji, vojaki in dvorjani zabraniti, se je postavil pred švedskega kralja in ga ogovodil: "Veličanstvo, britski narod želi videti slike te grandiozne ceremonije. Ne bi vas nadlegoval, pa so mi zabranili uporabljati magnezijevo svetlobo. Zato bi prosil visoke goste za trenutek".

Kralj se je vznevoljil, a se takoj zopet znašel ter časnikarjevi prošnji ugodil. Povabil je k sebi poročni par belgijski in danski par ter norveškega kralja. Fotograf je napravil posnetek, ki je prava redkost v časnikarskih analih.

Fotografski poročevalec je bil poslan, da napravi nekaj posnetkov novega drsališča. Mladi drsalci so bili seveda veseli da bodo slikani v časpisu in uvrstili so se v skupino. Ker je bila razdalja prevelika, je urednik s svojim aparatom prišel nekoliko bližje. Teža se je s tem še pomnožila, led se je udrl in k sreči v ne preglboki vodi so se kopali urednik, kakor tudi drsalci.

Mnogokrat smo že imeli priliko videti fotografa na drevesih, kandelabrih, celo na brzojavni drog se povzpnejo, kadar gre za važno stvar. Ko sta angleški kralj in kraljica posetila mesto Bruselj, je neki urednik dobesedno visel na brigalni požarne brambe ter snemal kraljev sprevod.

Urednik-fotograf stori vse, samo da doseže čim večji uspeh za svoj list.

RUSKI NAČRTI

Iz Moskve poročajo k zbližanju med Sovjetsko Rusijo in Zedinjenimi državami, da je bila sklicana seja osrednjega odbora komisarjev in političnega urada pod predsedstvom komisarjev in političnega urada pod predsedstvom Stalina. Na seji je komisar za zunanje zadeve podal zelo obširno in temeljito poročilo o poteku dosedanjih pogajanj z Zedinjenimi državami, o naporih sovjetskih diplomatov, ki so od londonske gospodarske konference naprej z vso vnemo delovali na tem zližanju in v okolici predsednika Roosevelta pripravili ugodno ozračje za vzpostavo rednih odnosov med obema republikama. Zelo zanimiva so bila izvajanja Litvinova o tajnih pogajanjih, ki so se vršila s predstavniki ameriškega gospodarstva in ki so prav za prav povzročila ta nepričakovano hiter preokret v dobro Rusije. Oba odbora sta sprejela poročilo Litvinova s zadovoljstvom na znanje in ko sta izrekla pohvalno o osebah, ki so pripomogle k temu diplomatskemu, političnemu in gospodarskemu uspehu sovjetske Rusije, so bile sprejete tudi smernice, ki se jih naj drži Litvinov, ko se bo pogajal s predsednikom Zedinjenih držav o vprašanjih, ki so bila omenjena v brzojavih, ki sta jih izmenjala Roosevelt in Kalinin. Litvinov je dobil sledeče smernice:

1. Najvažnejša njegova naloga mora biti, da čim hitreje pride do redne obnove diplomatskih odnosov med obema državama. Litvinov lahko omeni sedanjega namestnika zunanjega komisarja Krasinskega kot moža, ki ga namerava Sovjetska Rusija poslati kot prvega poslanika v Ameriko. Litvinov se naj pri tej priliki tudi že v podrobnostih razgovarja o mestih, kjer naj bi v Ameriki Rusija nastavila svoje konzulate in kjer bi v Rusiji Amerika želela imenovati svoje konzularne uradnike.

2. Druga važna naloga obstoji v tem, da se takoj začnejo vsaj načelna pogajanja za rusko - ameriško trgovinsko pogodbo. Za Sovjetsko Rusijo je važno vedeti za načelno stališče Zedinjenih držav v pogledu izmenjave blaga, ker bi Rusija v tem primeru lahko počakala z nekaterimi nabavami v inozemstvu, ako bi upala, da bi te nabave lahko spravila pod streho v Ameriki pod ugodnejšimi pogoji.

3. Poleg trgovinske pogodbe pa želi sovjetska Rusija skleniti s Zedinjenimi državami tudi prijateljsko pogodbo veljavno za daljšo dobo let. Sovjetska Rusija je pripravljena v pogledu komunistične propagande izpolniti vse želje Amerike in je tudi že razpustila ameriški odsek pri komunistični internacionali. Prijateljska pogodba med tako velikima narodoma bi ustalila mir na svetu, ker bi postavila v službo miru domala 300 milijonov ljudi.

4. Litvinovu se nalaga nujnostna naloga, da popolnoma razčisti vprašanje Daljnega vzhoda. Litvinov ima strog nalog, da v tem pogledu zazna točno, kakšno je stališče Amerike in če je pripravljena braniti ruske interese, ako bi jih Japonska ogrožala. Rusijo interesirajo tudi nameni, ki jih ima ameriško zunanje ministrstvo s Kitajsko. Razmotriva se naj o morebitni skupni akciji Rusije in Amerike za ohranitev statusa quo na azijski obali Tihega oceana.

5. Litvinov je dobil tudi jasna navodila, kako naj reši vprašanje bivših carskih dolgov v Ameriki. Sovjetska Rusija ima tudi pravico do denarnih odškodnin, ker se je Amerika z orožjem vmešala na Daljnem vzhodu in prizadela s tem škodo sovjetskim interesom. Navodila so takšna, da sovjeti upajo, da bo denarni spor mogoče ugodno rešiti, predvsem ker je na ameriški strani več zanimanja za sedanji ruski trg kakor za obresti starih dolgov.

6. Končno je dobil Litvinov tudi nalog, da previdno pripravlja možnost ameriško-sovjetskega pakta o nenapadanju, ki bi se priključil prijateljski pogodbi in za daljšo dobo let zapečatil politično in gospodarsko sodelovanje obeh držav. Rusja želi predvsem dobiti od Amerike pristanek na skupno obrambo miru predvsem proti onim državam, ki dvigajo orožje proti njej.

Program, ki ga je vzel Litvinov seboj v Ameriko, je torej ogromen, preogromen, da bi ga bilo mogoče vzeti v obzir naenkrat. Listi naglašajo, da bosta obe stranki že lahko srečni, če se izpolni vsaj skromen del tega programa.

Knjigarna "Glas Naroda"

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

216 West 18th Street, New York

POVESTI in ROMANI

Splošna Knjižnica:

(Nadaljevanje.)

Št. 24. (E. L. Bulwer) Poslednji dnevi Pompejev, I. del, 355 str., broš. 90
Št. 25. Poslednji dnevi Pompeja, II. del 90
Št. 26. (L. Andrejev) Črne maske, poslov. Josip Vidmar, 82 str. broš. 35
Št. 27. (Fran Erjavec) Brezposelnost in problemi skrbstva za brezposelne, 80 str., broš. 35
Št. 29. Tarzan sin opic, trdo vez....1.20
Št. 31. Roka roko 25
Št. 32. Živeti 25
Št. 35. (Gaj Salustij Krisp) Vojna z Jugurto, poslov. Ant. Dokler, 123 strani, broš. 50
Št. 36. (Ksaver Meško) Listki, 144 strani 65
Št. 37. Domače živali 30
Št. 38. Tarzan in svet ....1.—
Štev. 39. La Boheme 90
Št. 47. Misterij duše ....1.—
Štev. 48. Tarzanove živali 90
Štev. 49. Tarzanov sin, trd vez 1.20
Št. 50. Slika Dr. Graye 1.20
Št. 51. Slov. balade in romance....80
Št. 54. V metežu ....1.—
Št. 55. Nemiljeni bolnik 50
Št. 56. To in onkraj Setle 30
Št. 58. Gladž (Hamsun) 90
Št. 59. (Dostojevski) Zapiski iz mrtvega doma, I. del ....1.—
Št. 60. (Dostojevski) Zapiski iz mrtvega doma, II. del ....1.—
Št. 61. (Gölar) Brazje in sestre....75
Št. 62. Idijot, I. del (Dostojevki 90
Št. 63. Idijot, II del 90
Št. 64. Idijot, III. del 90
Št. 65. Idijot, IV. del 90
Vsi 5 del 3.25
Št. 66. Kamela, skozi uho sivanke, veseloigra 45
Slovenski pisatelji II. zv.: Potresna povest, Moravske slike, Vojvoda Pero i Perica, Črtice 2.50
Tigrovi zobje ....1.—
Tik za zvonto 70
Tatič, (Bevk), trd. vez. 75
Tri indijanske povesti 30
Tunel, soc. roman 1.20
Trenutki oddiha 50
Turki pred Dunajem 30
Tri legende o razpelu, trd. vez. 65
Tisoč in ena noč:
I. zvezek 1.30
II. zvezek 1.40
III. zvezek 1.50
3 KNJIGE SKUPAJ 3.75
Tisoč in ena noč (Rape) vez. mala izdaja ....1.—
Ugrabljeni milijonar 1.20
V krempljih inkvizicije 1.30
V robstvu (Matičič) 1.25
V gorskem zakotju 35
V oklepnjaku okrog sveta:
1. del 90
2. del 90
OBA SKUPAJ 1.60
Veliki inkvizitor ....1.—
Vera (Waldova), broš. 35
Vojska na Balkanu, s slikami 25
Vrtnar, (Rabindranath Tagore), trdo vezano 75
broširano 60
Volk samotnik in druge povesti...1.—
trdo vezano 1.25
Vojni, mir ali poganstvo, 1. zv. 35
V pustiv je šla, III. zv. 35
Valentin Vodnika izbrani spisi 30
Vodnik svojemu narodu 25
Vodnikova pratika l. 1927 50
Vodnikova pratika l. 1928 50
Vodniki in preroki 60
Zmisel smrti 60
Zadnje dnevi nesrečnega kralja 60
Za kruhom, povest 35
Zadnja kmečka vojska 75
Zadnja pravda, vez. 70
Zgodovina o nevidnem človeku 35
Zmaj iz Bosne 70
Življenje slov. trpina, izbrani spisi Aleševec, 3. zv. skupaj 1.50
Zlatokopi 20
Ženini naše Koprnele 45
Zmote in konec gdč. Pavle 45
Zbirka narodnih pripovedk:
I. del 40
II. del 40
Znamenje štirih (Doyle) 50
Zgodovinske anekdote 30
Z ognjem in mečem ....3.—
Zločin in kazen:
I. in II. zvezek ....1.—
vezana 1.25
Zgodbe Napoleonovega hussarja 60
vezana 80
Zgodbe zdravnika Muzika 70
Zlati pantar 90
ZBIRKA SLOVENSKIH POVESTI
1. zv. Vojnomir ali poganstvo 35
2. zv. Hudo brezdno 35
3. zv. Vesele povesti 35
4. zv. Povesti in slike 35
5. zv. Student naj bo. — Nrž vsakdanji kruh 35

ADVERTISE in "GLAS NARODA"

Vsakovrstne

KNJIGE

POUČNE KNJIGE
POVESTI in ROMANI
SPISI ZA MLADINO

se dobi pri

"GLAS NARODA"

216 W. 18th Street New York, N. Y.

POPOLEN CENIK JE PRIOBČEN V TEM LISTU VSAKI TEDEN

Gospa REGINA

Roman iz : življenja :

ZA "GLAS NARODA" PRIREDIL I. H.

88

— Ali si ji kaj rekel, kar bi jo bolelo ali žalostilo?

Sedaj misli teta Greta da ve za gotovo. Teta Greta vstane.

— Samo pomiri se, Tom. Mlada dekleta so čudne stvarice. Mnogokrat jih človek ne more razumeti. Še enkrat bom za njo pogledala, mislim pa, da tudi meni ne bo odprla. Pusti jo v miru do jutri, potem se bo vse pojasnilo.

Tako ga skuša pomiriti.

— Privošči ji mir do jutri, Tom. Bolna ni, žila ji je počasi utripala — toda včasih človeka boli glava, da ni mogoče prenesti in — kot rečeno, svetujem ti, pusti jo, da se sama pomiri in potem bo vse dobro, kar verjemi mi.

Tom ji poljubi roko in teta gre v svojo spalnico, ko je prej še enkrat poskušala priti do Uršike. Smeje se pred se in zmaje z glavo.

Neumna mladina, pri vas mora biti vse zmešano, kar je mogoče tako lahko razrešiti, si misli. Ogrne si gorak plašč in z vdihom še za nekaj časa sede k oknu ter gleda v park.

Tom gre zopet v svojo pisarno in nemirno hodi sem in tja. Vedno hodi v svojo spalnico in prisluškuje navzgor. Dolgo se nič ne gane, slednjič pa zasliši tihe korake nad seboj. Pogleda na strop, kot bi ga hotel predreti s svojim pogledom, zadržuje sapo in posluša. In potem se mu zdi, da so se tiho odprla vrata, sliši lahne korake po stopnicah in veži Hoče iti iz sobe. Tedaj pa sliši v vratih ključ. Naglo vgasne električno svetilko ter stopi k odprtemu oknu ter se previdno skloni. Vidi svetlo, vitko postavo, kot bi se odluščila od vežnih vrat in takoj spozna Uršiko, ki gre naglo čez teraso in proti parku.

Previdno da ga nikdo ne bi opazil, stopi z okna na teraso in ji sledi v majhni oddaljenosti, vedno iskajoč zakritja, da ga ne bi opazila, ako bi se slučajno ozrla. Moral je iznajti, kaj je imela Uršika ponoči iskati v parku; mogoče se mu bo razrešila uganka njenega čudnega obnašanja. Uršika tiho gre dalje; bleda mesečna svetloba pada včasih na njeno svetlo obleko. Previdno ji sledi z velikim nemirom.

Ob roku parka Uršika obstane in se ozre proti hiši. Pri tem dvigne obe roki, kot bi namignila v zadnji pozdrav, nato pa ji roke omahnejo in gre dalje, kot otrpnjena, kot bi jo nosila mesečina. Njen obraz je videl samo za trenutek; zdel se mu zelo bled. In vedno gre dalje.

Kaj je nameravala? Moral je vedeti, kam gre ob tej uri. Čim dalje gre v park, tem hitrejši so njeni koraki; kot bi pred kom bežala. Sedaj jo samo včasih še zagleda, kar posije luna skozi veje dreves. Nato pa jo nenadoma izgubi izpred oči, kot bi njena postava izginila v temoti parka. Toda vedel je, da se na kraju, kjer jo je zgrešil, odcepi stranska pot k jezeru.

K jezeru?

Kot električni sunek mu gre skozi telo. Kaj je hotela Uršika ob tej uri pri jezeru?

Ne da bi si odgovoril na to vprašanje, naglo steče čez gozd proti jezeru. Ni si niti vzel toliko časa, da bi po stezi šel proti jezeru. Blazen nemir in strah ga je gnal, da bi čimprej prišel do jezera. Čutil je, da mora pred njo priti do vode. Ob obrežju jezera, tam, kjer pride pot do vode, se skrije v grmovje. In tedaj zopet zagleda sveto postavo ki je naglo prihajala. Z velikimi očmi ji gleda nasproti, ne da bi dal od sebe najmanjši glas. Sedaj stoji tik njega v svetlobi mesečini in od strahu mu skoro zastane srce, ko ji gleda v bledi, zmedeni obraz.

Ne da bi kaj omahovala, ali premišljevala, gre naravnost proti jezeru. Ko pride tik vode, dvigne roke proti nebu k molitvi, nato pa napravi poslednji korak, ki bi jo imel spustiti z brega v vodo. Tedaj pa je bil že tudi Tom poleg nje ter jo z močnim sunkom potegne nazaj.

— Uršika, — za božjo voljo — Uršika! — zakriči ves preplašen in v največji srčni stiski.

Ni ga več slišala; v onem trenutku, ko je napravila zadnji korak, se je onesvestila in je brez zavesti ostala naslonjena na njegove prsi.

Ves zmeden ji gleda Tom v njen smrtno bledi obraz.

— Uršika! Moja Uršika — zakaj — zakaj? — vprašuje tiho, hripavo ter jo milo pogleduje. In to vprašanje pokaže vso njegovo bolest in skrb. Luna je obsevala njen obraz in v vročem strahu jo pritiska k sebi. Pograbi jo in jo nese kot otroka skozi park proti hiši. Hitro je prišel ž njo do hiše. Smrtne srage mu stoje na čelu. Naglo hiti proti vratom, katerih Uršika ni zaklenila. Naglo prižge svetilko v veži in po stopnicah ter jo hoče nesti v njeno sobo. In naenkrat vrh stopnic stoji pred njim bledega in razburjenega obraza teta Greta. Skozi okno je videla Uršiko, ko je šlai z hiše in ko je od straha poskočila in hotela zaklicati, že opazi Toma, kako hiti za njo. Tiho stoji pri oknu in polna skrbi gleda za obema. Ni si mogla razlagati, kaj naj bi to pomenilo, toda, ko vidi, da Tom oprezno sledi Uršiki, je vedela, da je otrok pod dobrim varstvom. Nestrpno gleda v park in kmalu zopet zagleda Toma ki nese žensko postavo in hiti proti hiši. Tedaj mu gre polna nemira naproti, stopi plahega obraza vrh stopnic in ga gleda z molčečim vprašanjem. Da je bil bled in razburjen je takoj opazila in je vedela, da se je pripetila kaka nezgoda.

— Tiho, tiho! Hitro mi odpri njeno sobo; nikdo je ne sme videti, — pravi Tom tiho.

Teta naglo gre pred njim v Uršikino sobo in odgrne posteljo. Tom jo varno položi na posteljo in videti je bilo, kakor do jo le težko odloži iz rok. Izmučen sede na kraj potelje, se skloni nad Uršikino ter posluša utripanje njenega srca. — Hvala Bogu, živela je! Za vse drugo mu je bilo malo mar.

Tudi teta Greta se je z druge strani sklonila čez Uršiko, ji drgne senci s kolinsko vodo ter ji tiplje žilo. Nato ji odpne obleko na vratu ter jo mehko briše po čelu. Vse to delata oba, ne da bi izpregovorila kako besedo. Slednjič se teta vzravna in resno pogleda Tomu v oči.

— Pokliči zdravnika, Tom. Zdi se mi, da je potrebno.

Tom naglo poskoči in hiti iz sobe. Eelktrični zvonec za služabnike zazvoni in kmalu nato pride služabnik ves zaspan. Ves prestrašen in začuden pogleda Toma.

— Hitro pokličite šoferja; naj se takoj odpelje v mesto po zdravnika.; moja varovanka je naglo zbolela. Toda hitro, hitro;

V hiši so vedeli vsi, da Uršiki ves dan ni bilo dobro in zato se jim ni zdelo čudno, ako so poklicali zdravnika.

Tom se zopet vrne v Uršikino sobo. Medtem jo je teta naglo slekla in je položila na njene mrzle noge elektični ogrevalnik. Tom stopi poleg postelje in gleda v Uršikin obraz.

— Še vedno nezavestna teta Greta?

— Da, še vedno.

Ves izmučen sede na stol poleg postelje. Tedaj pa zapazi na nočni mizici list, katerega je Uršika napisala. Tom vzame papir in bere. Ko ga prebere, globoko vzdihne in povesi glavo.

Teta ga prestrašena pogleda.

— Tom!

Molče ji ponudi list in jo žalostno pogleda.

(Dalje prihodnjič.)

BRATA MALI PRED SODIŠČEM

(Dalje.)

Tudi priče niso povedale pomembnih stvari. Najvažnejša priča je bil brat Golmajerjeve Andrej, ki je kot pismonoša prenašal pisma. Pravi, da nikdar ni nosil Tonetu zasebne pošte, zlasti pa ne od svoje sestre Marije. Pri tem je vztrajal tudi, ko so ga konfrontirali z Antonom. Posebno odločno je pa Andrej Golmajer izjavil, da je Andrejevo pismo Antonu izročil teden dni pred umorom na domu Golmajerjeve. Ko je Tone pismo prečital, je molčal in spravil pismo v žep.

Andreja Golmajerja so tudi zaprisegli, nato je pa sledilo čitanje izpovedi raznih prič in drugih spisov.

Ob 11. zvečer se je razprava nadaljevala. Sledilo je čitanje izpovedi onih prič, ki niso prišle na razpravo, in izjav, ki so bile podane v preiskavi.

Priča Franc Rakovec je v glavnem zanikal, da ni nikdar imel razmerja z obtoženo Marijo Golmajerjevo, drugega pa o vsej stvari ne ve nič povedati.

Marija Mali, mati obtoženih bratov, je podala v preiskavi daljšo izjavo, ker pa ima po zakonu pravico odpovedati se pričevanju, se njeno pričevanje ne more prečitati.

Zelo obširno je bilo mnenje, ki so ga podali izvedenci. Ugotovili so, da je dobila Amalija Malijeva skupaj 19 poškodb. Prvi dve rani na vratu sta bili absolutno smrtonosni in bi bila vsaka zdravniška pomoč nemogoča. Zdravnika nadvse podrobno opisujeta posamezne rane in zaključujeta, da je pokojna Amalija umrla zaradi izkrvavitve.

Priča Ignac Pevec, župan v Št. Vidu, pripoveduje, kako je slišal kritične noči pri Anžlovarjevih ropot in je potem prihitel na pomoč. Amalija Malijeva je bila tedaj že mrtva. Obvestil je tudi orožnike in pomagal pri prvi preiskavi.

Likar Jernej z Golnika in Dolene Jernej ter Fran Kalan pripovedujejo, kako so videli nekega večera v bližini Bukove apnenice obtoženo Marijo Goimajerjevo v spremstvu Antona Malija. Vsi trije pa so izjavili, da ne morejo trditi, da bi se bila omenjena dva obtoženca takrat spolno združila.

Zdravnik dr. Franjo Virant pripoveduje o zdravljenju Andreja Malija, ki se je pri njem zdravil zaradi recidivnega luesa. Na predsednikovo vprašanje Andreja, zakaj tega ni povedal ženi, je obtoženec odgovoril, da sam ni vedel, da je bil spolno bolan, ker mu zdravnik tega ni povedal.

Zelo obširne so bile izpovedi prič, ki se nanašajo na zagonetno smrt Franca Stareta. Njegova žena Frančiška pripoveduje zelo obširno, kako jo je njen mož, ki je v družbi Malijevih tihotapil, nekega večera pozval v Križe. Na Golniku je bila dva dni pri Malijevih. Tu so nekega jutra imeli prepir zaradi saharina. Kmalu nato se je njen mož baje ustrelil. Ona tega ne veruje in je prepričana, da je bil ustreljen. Tudi vse nadaljne priče, ki so bile zaslišane v tej zadevi potrjujejo, ker je bil revolver, iz katerega naj bi se bil Stare ustrelil, last Andreja Malija. Priče so izrazile soglasno sum, da je bil Stare umorjen, ker je tudi izginil denar, ki ga je imel pri sebi. Po pričah je dokazano, da je imel takrat Stare 12,500 dinarjev, Malijevi pa da so njegovi ženi vrnili vsega samo 70 Din, češ, da drugega niso našli pri njem.

O polnoči je predsednik odredil spret kratek odmor. Po odmoru je sledilo nadaljevanje čitanja uradnih spisov, lokalnega ogleda in sličnih zadev.

Pismo o glasu obtoženih Malijev jih slika kot delamržne ljudi, ki se bavijo največ s tihotapstvom in so sploh na zelo slabem glasu. Župnijski urad in občinski urad izjavljata, da si ne upata mnogo več kaj povedati, ker se bojita maščevanja Malijevih, ker so zelo nasilni.

Nato so bili prečitani spisi in podatki o zaslišanjih, ki se nanašajo na požig lovske koče trgovca Edvarda Dolenca iz Kranja. Dolenc je pred sodniki odkrito izrazil sum, da je tisto hišo zažgal eden izmed Malijevih.

Prav tako so bili prečitani obširni akti v zadevi Lombarja in zagonetne smrti Janeza Tomažiča. Tudi v teh spisih izražajo zaslišane priče sum, da ima smrt Janeza Tomažiča na vesti Mali. Končno si prečitali kazenske liste obtožencev. Andrej Mali ima šest predkazni, dočim sta Anton Mali in Marija Golmajerjeva še nekaznovana.

Ob 1.35 je bilo dokazno postopanje zaključeno, nakar je obraba podala še svoje predloge.

Zagovornik Andreja Malija dr. Ivanetič je predlagal zaslišanje zdravniških ozvedencev o tem, da je rodbina Mali po očetu dedno obremenjena z bebavostjo, da je ena teta še zdaj bebasta, dočim sta oče in bratranec umrla na znakih slaboumnosti. Prav tako predlaga, naj bi se Anton Mali dalj časa opazoval po psihijatrih glede njegovega duševnega stanja. Zagovornik Antona Malija dr. Vasič se je pridružil temu predlogu tudi glede Andreja. Zagovornik Marije Golmajerjeve dr. Cepuder je predlagal zaslišanje nekaterih novih prič, ki bi dokazale, da so obremenithve, ki jih valita na njegovo klijentko ostala dva obtoženca, neosnovane.

Državni tožilec dr. Rus je predlagal odklonitev teh predlogov, češ, da za ugotovitev dejanskega stanu niso bistveno pomembni. Njegovemu stališču se je pridružil tudi zastopnik zasebnih udeležencev dr. Režek. Sodni senat je po kratkem posvetovanju predloge odklonil.

Od 2. zjutraj so pričeli plaidoyeri. Prvi je govoril državni tožilec dr. Rus. V obširnem, nad eno uro trajajočemu govoru, je državni tožilec orisal ozadje zločina, ki je doslej največji kriminalni zločin zadnje dobe. Poudarjal je potrebo, da se ta zločin strogo kaznuje in s tem da zadoščenje ne samo javnosti, ki je bila do skrajnosti vznemirjena, temveč tudi žrtvi, ki je za svoje vzorno življenje dobila tako strašno plačilo. V svojem govoru je podrobno analiziral krivdo posameznih obtožencev in naglašal, da je tudi Marija Golmajerjeva v enaki meri sokriva, čeprav danes vse taji. Po njegovem mnenju je bila ona tisti zli duh, ki je ostala dva obtoženca zavajala k strašnem zločinu. Kazen pa je potrebna tudi zato, da se iz našega dobrega vernega ljudstva iztrebijo taki tipi in človeška družba obvaruje pred takimi škodljivci. Ob koncu svojega govora je zahteval, naj bo kazen stroga in pravična.

Njegovim izvajanjem se je pridružil v daljšem govoru tudi zastopnik zasebnih udeležencev dr. Režek, ki je s svoje strani poudarjal, kako globoko je ta zločin odjeknil v vsej naši javnosti.

Ob 3.45 je predsednik odredil kratek odmor, nato so pa govorili zagovoriki. Prvi je govoril zastopnik obtoženega Andreja dr. Vasič. On je zasnoval svoj govor na to, da je Andrej prav za prav žrtev svoje ljubezni do Golmajerjeve, ki je iz koristoljubja znala zapeljati ne samo Andreja, temveč tudi Antona ter ju tudi znala pridobiti, da sta umorila pokojno Malko. Kakor je razvidno tudi iz obtožnice, glavni krivec ni Andrej, ker on ni izvršil umora, temveč je glavni krivec Anton. Andreju se ne more očitati, da je umor izvršil iz koristoljubja. Zato apelira na sodišče, naj vse to upošteva in izreče pravično sodbo.

Nato je govoril zastopnik Antona Malija dr. Franc Ivanetič. Tudi on se je v pogledu drugih momentov pridružil izvajanjem predgovornika, da je glavni povzročitelj in zli duh v tej kazenski stvari Amalija Golmajerjeva.

Z največjim zanimanjem je pa občinstvo poslušalo govor zagovornika Amalije Golmajerjeve dr. Cepudra, ki je imel najtežje stališče. V obširnem, dokumentiranem govoru je dr Cepuder podčrtal, da so nekatere obremenitve Malijevih naravnost nemogoče in da je Golmajerjeva pri vsej stvari popolnomt nedolžna. Ona je nasprotno vedno svarila Andreja pred nasilnostjo in mu priporočala, naj bo dober s svojo ženo. Andrej je tisti zli duh, ki je tudi njo hotel propastiti. Vse, kar se iznaša proti Golmajerjevi, izvira samo od Malijevih, kar je na vse zadnje razumljivo. Od strani Andreja in Antona so padle tako soglasne obremenitve zoper Golmajerjevo, kar je po njegovem mnenju razumljivo, ker sta zasnovala ves svoj zagovor na obremenitvi, da sebi zmanjšata krivdo in kazen. Golmajerjeva je svojega nezakonskega otroka vzorno vzgojila in tudi skrbi za svoje dela nesposobne starše. Ona se je udala Andreju zgolj iz ljubezni, in ženska, ki ljubi, ne more biti zločinka.

Ob 5.15 je dr. Cepuder končal svoj govor z apelom na sodišče, naj bo pravično, kajti bolje je izpustiti enega krivega, kakor pa obsoditi enega nedolžnega. Na njegova izvajanja je kratko odgovarjal dr. Vasič, nakar je ponovno repliciral dr. Cepuder.

Predsednik je ob zaključku vse tri obtožence vprašal, če imajo še kaj pripomniti v svojo obrambo. Andrej in Anton sta to zanikala, dočim je Golmajerjeva ponovno s povišanim glasom izjavila, da se ne čuti krivo in da vztraja pri tem, kar je izpovedala v razpravi in preiskavi.

(Dalje prihodnjič.)

Poziv!

Izdajanje lista je v zvezi z velikimi stroški. Mnogo jih je, ki so radi slabih razmer tako prizadeti, da so nas naprosili, da jih počakamo, zato naj pa oni, katerim je mogoče, poravnajo naročnino točno.

Uprava "G. N."

MME. TERFREN LAILA

Svetovno slavna okultistka, profesorica okultnih ved in predsednica I.A.S.O.S., je vam na razpolago samo za par dni. *Analiza značaja.* — *Osebno vodstvo. Nasvet v vseh zadevah.* Dnevno od 10. dop. do 1. pop., od 3. pop. do 6. zv. ali po dogovoru. 12 West 55th.

SLOVENIC PUBLISHING CO.

TRAVEL BUREAU

216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

PIŠITE NAM ZA CENE VOZNIH LISTOV, REZERVACIJO KABIN, IN POJASNILA ZA POTOVANJE

NAJVEČJA EKSPEDICIJA V AZIJO

V pismu, ki ga je poslal slavni potovalec dr. Sven Hedin 12 julija iz Peipinga švedski vladi, je prosil za novo podporo 100,000 švedskih kron, da bo mogla njegova ekspedicija nadaljevati svoje delo.

Razni nepredvideni dogodki, med drugim tudi razvrednotenje švedske krone, so povzročali velike stroške, glavni stan ekspedicije v Peipingu pa mora ostati v delu do 1. junija prihodnjega leta, da bo lahko uredil zbirke, narisal karte itd.

Hedinova ekspedicija je največja, kar jih je kdaj videla notranja Azija. V 6 in pol leta svojega delovanja je požrla 2.1 milijona kron; tri četrtine tega je prispevala švedska država, ostalo zasebniki.

Te dni je imel Hedinov sodelavec dr. Birger Bohlin v Stockholmu prvo podrobnejše predavanje o rezultatih ekspedicije. Zbirke so dospele šele v majhnem delu na Švedsko in celotni pregled rezultatov bo mogoče šele čez dolgo dobo. Kot novo je dr. Bohlin povedal, da so v Notranji Aziji ugotovili eksistenco človeka že v dobi, preden so nastale neke velike gorske verige. Človek je bil tedaj priča ogromnih geoloških ustvaritev. Bohlin je odkril tudi veliko ostankov pradavnih zavrcev in je proučil geološko nastanjanje notranje - azijskih predelov od dobe teh pošasti do človekovega nastopa. Zbrani material je silno dragocen, a treba je bilo premagati tisoč velikih nevarnosti, da so dospeli do njega.

17. novembra:
Statendam v Boulogne
Paris v Havre

18. novembra:
Augustus v Genoa

22. novembra:
Deutschland v Hamburg
Washington v Havre

25. novembra:
Europa v Bremen
Veendam v Boulogne
Conte di Savoia v Genoa
Ile de France v Havre

29. novembra:
New York v Hamburg
Pres. Harding v Havre
Berengaria v Cherbourg

2. decembra:
Volendam v Boulogne
Vulcania v Trst
Champlain v Havre

6. decembra:
Bremen v Bremen
Albert Ballin v Hamburg
Manhattan v Havre

9. decembra:
Rex v Genoa
Majestic v Cherbourg

12. decembra:
St. Louis v Hamburg

13. decembra:
Pres. Roosevelt v Havre

14. decembra:
Paris v Havre

15. decembra:
Berengaria v Cherbourg
Europa v Bremen
Conte di Savoia v Genoa

20. decembra:
Washington v Havre
Hamburg v Hamburg

22. decembra:
Olympic v Cherbourg

27. decembra:
New York v Hamburg
Bremen v Bremen
Pres. Harding v Havre

31. decembra:
Pennland v Havre

Za Božič

Potujte v Slovenijo preko Havre z našimi osebno vodenimi izleti na modernem ekspresnem parniku —

"ILE DE FRANCE"

25. NOVEMBRA in 16. DECEMBRA

ALI NA KRASNEM NOVEM PARNIKU

"CHAMPLAIN"

2. DECEMBRA

ČISTE, MODERNE KABINE DOBRA SLUŽBA

NIZKE CENE ZA VSE DELE SLOVENIJE

Za pojasnila in karte vprašajte pri —

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

TRAVEL BUREAU

216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

FRENCH LINE

... SKUPNA ... POTOVANJA

in cene vožnji:

BOŽIČNI IZLETI se vrše na sledečih parnikih in kot spremljevalec bo vedno kak uradnik od omenjene družbe, ki bo spremljal potnike prav do Ljubljane.

ILE DE FRANCE — — — — — 25. NOVEMBRA
BERENGARIA — — — — — — 29. NOVEMBRA
EUROPA — — — — — — — — 15. DECEMBRA
BERENGARIA — — — — — — 15. DECEMBRA
ILE DE FRANCE — — — — — 16. DECEMBRA

Kdor se je odločil za potovanje v stari kraj to leto, naj se takoj priglasi in preskrbeli bomo vse potrebno, da bo udobno in brez vseh skrbi potoval.

PIŠITE ŠE DANES NA:

Slovenic Publishing Company

TRAVEL BUREAU

216 West 18th Street New York, N. Y.